

Jozef verkocht als slaaf

Genesis 37



Thema: Jaloers op Jozef

Doel

De kinderen leren dat jaloersheid zomaar kan leiden tot haat en geweld.

Toelichting

De Tien geboden waarschuwen voor jaloersheid op wat een ander heeft. Jozef krijgt een kostbaar bovenkleed van zijn vader. Hij is immers een zoon van zijn vrouw Rachel. Zijn broers worden jaloers. In een droom maakt God duidelijk dat Jozef de belangrijkste zoon wordt, voor wie de anderen zullen buigen. Jozef vertelt dat aan zijn broers. Hun jaloersheid slaat dan om in haat. Jozef moet verdwijnen. Vermoorden gaat sommigen te ver en kan ontdekt worden; uiteindelijk wordt hij als slaaf verkocht. Ze vertellen hun vader dat Jozef dood is.

De ene zonde lokt de andere uit: jaloersheid ontaardt in haat, mensenhandel en liegen.

Titel van het ONDERBOUW-verhaal: De broers van Jozef zijn jaloers

Richtlijnen: Vertel aan de jongste kinderen de geschiedenis van de mantel van Jozef. Richt het verhaal erop, dat de broers niet blij zijn voor hem, maar hem de mooie mantel niet gunnen. De droom van Jozef dat zij voor hem zullen buigen, maakt hen zelfs boos. Ze willen Jozef doden, maar dat zal opvallen. Daarom laten ze hem verdwijnen als slaaf naar Egypte. Met wat bloed op zijn prachtige mantel daarop laten ze hun vader denken dat Jozef door een wild dier is aangevallen.

Titel van het MIDDENBOUW-verhaal: Jozef moet verdwijnen

Richtlijnen: Is het eerlijk dat Jozef het lievelingetje van zijn vader is en alleen hij zo'n prachtig bovenkleed krijgt? Waarom wordt hij voorgetrokken? En waarom klikt Jozef en vertelt hij over zijn dromen? Hij kan toch ook voor zichzelf houden, dat zijn broers voor hem zullen buigen?

Je kunt hun boosheid wel een beetje begrijpen, maar het is natuurlijk geen reden Jozef te willen doden. Ze denken er niet bij na dat de droom een boodschap van God kan zijn. Ze laten zich meeslepen door hun jaloersheid. Gelukkig vermoorden ze Jozef niet, maar verkopen hem als slaaf, omdat er toevallig slavenhandelaars voorbijkomen.

Ben jij wel eens jaloers? Geef er niet aan toe. Gun die ander z'n geluk en wees tevreden met wat jij hebt.

Titel van het BOVENBOUW-verhaal: Geef niet toe aan jaloersheid

Richtlijnen: Herkennen de jongeren het gevoel dat ze niet minder willen hebben dan een ander? Zeker als je het gevoel hebt dat een ander zonder reden erg voorgetrokken wordt. Zouden allerlei reclames daarin een rol kunnen spelen? Ze spiegelen ons een droomwereld voor, waarin we alles kunnen bereiken wat we willen.

Jozef wordt voorgetrokken door zijn vader. Bovendien verklikt hij wat zijn verkeerd doen. Zijn broers vinden hem onuitstaanbaar en willen hem in een put laten omkomen, maar verkopen hem liever als slaaf naar Egypte. Het resultaat is hetzelfde: Jozef verdwijnt uit hun leven. Hun vader maken ze wijs dat Jozef is verongelukt.

Het begint met jaloersheid; daarna ergeren ze zich aan Jozefs houding. Hun antwoord daarop was niet een gesprek, maar geweld. Hun gedrag verbergen ze met een leugen die hun vader ontroostbaar maakt.

Wanneer jij jaloers bent, verzet je daar dan tegen. Gun die ander zijn geluk, ook al is dat moeilijk, zeker bij iemand die over zijn bezit opschept. God zorgt ook voor jou en geeft je zijn zegen. Dat je zijn kind bent is het mooiste bezit en dat pakt niemand jou af.

Extra bijbelgedeelte: 1 Koningen 21

(Koning Achab is jaloers. Hij wil de wijngaard van Nabot kopen. Achab is zwaar teleurgesteld, als het niet lukt, omdat Nabot die als Gods onopgeefbare zegen voor hem ziet. Koningin Izebel denkt alleen aan bezit en macht en laat Nabot vermoorden.)

Auteur: DW

Achtergrondinformatie

Inleidende opmerkingen bij de hoofdstukken over Jozef

De geschiedenis van Jozef kun je lezen als een afzonderlijke bundel met eigen thema's binnen het bijbelboek Genesis. Onderbroken door enkele andere hoofdstukken (Gen. 38; 46:8-27; 49), lijkt het bijna een soort van novelle, een kleine roman over de tot slaaf geworden voorkeurszoon die het schopt tot onderkoning van Egypte. Daarbij is het ook voluit een 'geloofsboek'. Enkele typerende thema's zijn:

- Op verborgen wijze en door menselijk handelen heen voltrekt zich Gods voorzienende wil en handelen.
- Wat mensen (Jozefs broers; Potifars vrouw) aan kwaad hebben beraamd, wordt ten goede gekeerd (Gen. 50:20).
- De droom is in deze geschiedenis bij uitstek het middel waarin God iets van de toekomst van zijn bedoelingen openbaart.
- De door God geschonken gave van het uitleggen van dromen deelt Jozef met de Bijbelse persoon Daniël, die eveneens vanuit gevangenschap (ballingschap) opklom aan een koninklijk hof.
- De wijze waarop Jozef zijn lijden ondergaat, in zijn stille en arbeidzame trouw succes heeft, en ondertussen het oordeel aan God overlaat (Gen. 50:19), komt overeen met het ideaalbeeld van de Godvrezende mens in de Bijbelse wijsheidsboeken.
- Niet alleen 'de familie Jakob', maar ook Egypte en vele andere volken worden gered. De bedoeling van Gods roeping van Abram tot zegen van alle volken (Gen. 12:3) komt hier schitterend uit.

Tegelijk vormt de geschiedenis van Jozef een onmisbare schakel tussen de voorafgaande hoofdstukken over de aartsvaders Abraham, Isaak en Jakob enerzijds en de verhaalde lotgevallen van het groeiende volk Israël in het Bijbelboek Exodus anderzijds. Het verklaart hoe Jakob en zijn uitdijende familie vanuit Kanaän in Egypte terecht kwamen, waarna dit volk - tot op zekere hoogte overeenkomend met Jozef - ook een weg van slavernij en lijden moet gaan, die echter door God wordt omgekeerd.

Aspecten van onschuldig lijden, het geduldig ondergaan daarvan, de wijze van verzoening met de broers en de redding van het volk, beide met plaatsvervangende trekken, Jozefs eerherstel en de vele volken bereikende zegen..., het deed vroege christelijke Bijbeluitleggers al parallellen trekken met het leven en lijden van onze Heer Jezus. Jozef werd daarbij een 'type' van Jezus en wijst naar Hem vooruit. Hoewel dit er niet toe mag leiden dat we de eigen verkondiging van de Jozef-verhalen verwaarlozen, mogen we deze overeenkomende lijnen ook in de vertellingen aan de kinderen een plek geven. Zo denk ik aan het in de evangeliën benadrukte inzicht dat God (in Jezus) de onderste weg gaat, die uiteindelijk de hoogste weg blijkt te zijn. Ook het thema van de omkering (eersten worden laatsten en laatsten worden eersten) is in de evangeliën breed aanwezig. En wat mensen aan kwaad beraamden, leidde juist bij Jezus tot Gods grootste bevrijdingsdaad voor Israël en alle volken.

Bij het Bijbelgedeelte

De eerste verzen van Genesis 37 stellen ons Jozef voor op zeventienjarige leeftijd. Nota bene: het geschetste beeld is niet bepaald sympathiek. Dat Jozef als kind van Jakobs overleden lievelingsvrouw Rachel werd voorgetrokken (vers 3: een duur, kleurrijk bovenkleed), lag (deels) buiten zijn macht. Vers 2 vermeldt echter ook hoe Jozef al te graag voor luistervink speelt onder zijn broers. Het één zal het ander wel versterkt hebben, wat uitmondt in vers 4b: 'Daarom konden ze Jozef niet uitstaan en kon er geen vriendelijk woord voor hem af.'

De verzen 5-11 beschrijven hoe deze antipathie tegen Jozefs tot moordneigingen uitgroeit (vers 7: 'een nog grotere hekel'; vers 11: 'De broers konden Jozef wel vermoorden'). De reden zit in de twee dromen die Jozef op weinig subtiële wijze met hen deelt. In de eerste droom buigen de korenschoven van de broers voor de schoof van Jozef. In de tweede droom buigen zon, maan en elf sterren voor Jozef. Ofwel: ook zijn vader en moeder (die al was overleden, maar misschien moeten we het beeld algemener opvatten als 'ouderlijk gezag') onderwerpen zich aan Jozef. Zeker in de oud-oosterse cultuur is dit 'de omgekeerde wereld'. Het wordt dan ook zelfs vader Jakob te gortig (vers 10).

Vanaf vers 12 begint het hoofddeel van deze geschiedenis. Dit gaat over de uitbarsting van haat en jaloezie, waartoe de voorafgaande gebeurtenissen bijna wel moesten leiden. Jozef wordt door zijn vader als boodschappenjongen (of ook spion?) naar zijn broers gestuurd die het vee weiden. De broers zien hem aankomen en beramen een plan om 'die meesterdromer' te doden. Ze zullen zijn lijk in een put gooien en een roofdier de schuld geven. De opmerking 'Dan zullen we eens zien wat er van zijn dromen uitkomt' geeft de diepte van hun woede aan. Bijzonder klinken deze woorden in het licht van de verborgen leiding van God, die zo belangrijk is in deze hoofdstukken. De broers lijken de dromen – en daarmee Gods plan – inderdaad te frustreren, maar ze zullen dat plan door hun kwalijke handelwijze juist effectueren.

De eerstgeboren (en daarmee hoofdverantwoordelijke) zoon Ruben wil zijn jonge broer redden. Op zijn voorspraak wordt het moordplan verzacht en Jozef – ontdaan van zijn kleurrijke gewaad – slechts in een put gegooit. Blijkens Juda's reactie

→
lees verder op de volgende bladzijde

in vers 26 vinden de broers echter nog steeds dat Jozef dood moet, al moet de natuur (hitte, dorst) daar dan maar voor zorgen. Een bijzondere ironie in het verhaal is dat uitgerekend de Ismaëlieten (de andere, concurrerende, vaak vijandige tak van de Abrahamsfamilie) het leven van Jozef redden. Voor twintig zilverstukken kon je volgens Leviticus 27:5 een mens vrijkopen. Jozef belandt voor dit bedrag in gevangenschap als koopwaar en toekomstige slaaf in Egypte.

De op het ultieme moment afwezige Ruben (ook al niet fraai voor een oudste broer...) scheurt zijn kleren als teken van ontzetting. Veel triester is het scheuren van Jozefs kleed, het dompelen in het bloed van een bokje en het bedrog dat zij vervolgens hun oude vader Jakob aandoen. Ook deze scheurt zijn kleding, blijkt ontroostbaar en verklaart rouw te zullen dragen totdat de dood hem met zijn zoon in het dodenrijk verenigt (vers 35). Vers 36 meldt ons heel zakelijk de verkoop van Jozef aan Potifar. Diens nadrukkelijk aangegeven hoge positie functioneert als lichtpuntje aan het slot van het verhaal. Dit is nog niet het einde. Integendeel: Gods bijzondere route met Jozef is nog maar net begonnen!

Vers voor vers:

- Vs. 2 'Jozef, die inmiddels zeventien jaar was...': Hoewel de volwassenwording in die tijd sneller ging dan bij ons, betreft het dus nog echt een jongeman. Wij zouden hem nog een puber noemen, met alle trekken en streken die daarbij horen.
- Vs. 3 'een prachtig bovenkleed... in allerlei kleuren'. Volgens 2 Samuël 13:18 was zo'n kleed voor koningskinderen bestemd. Jozef wordt als het ware tot kroonprins verheven. Dat is vragen om problemen...
- Vs. 9: 'de zon, de maan en elf sterren': het beeld heeft ook kosmische trekken. Zo groot is Jozefs bestemming in de weg die God voorheeft.
- Vs.15vv Over de man in het veld bij Sichem is veel gespeculeerd. Niet alleen blijft hij anoniem, maar ook zijn introductie is wonderlijk. Niet Jozef vindt hem, maar hij vindt Jozef. Is hier sprake van bijzondere leiding, om te voorkomen dat de geschiedenis hier door Jozefs dwalen zou afbreken?
- Vs. 22 Ruben beroept zich daartoe op het niet laten vloeien van bloed. Vooral het vergieten van bloed van een familielid werd als een grote schande en vloek beleefd
- Vs. 26 Is ook Juda op Jozefs redding uit, wanneer hij spreekt over 'onze broer, ons eigen vlees en bloed'? Hoe het ook zij, de hulppogingen van zowel de oudste (Ruben) als de later uitverkorene (Juda-stamvader van David) zijn uiterst armzalig en onvoldoende.
- Vs. 28 'Midjanitische kooplieden': de aanduidingen Ismaëlieten (vers 25) en Midjanieten worden ook verder door elkaar gebruikt (37:36 en 39:1), hoewel het formeel verschillende volken betreft. Wel beide woestijnvolken, die gemakkelijk verward konden worden en mogelijk soms samen optrokken.

Vraag

- Herken jij in je leven iets van Gods verborgen leiding, waarin zelfs moeilijke dingen later een bijzondere bedoeling bleken te hebben?

Auteur: WMB

Liederen

Psalm 16

Lied 360

Lied 405

Jozef zoekt zijn grote broers

Waar komt mijn hulp vandaan?

Ik kijk omhoog naar de bergen

Jozef had een jas

Als je veel van iemand houdt

(=Gezang 237 LvdK)

(=Gezang 457 LvdK)

Lied 166b

Hemelhoog 40

Op Toonhoogte 517

Wonder boven wonder Elly en Rikkert Zuiderveld

Hemelhoog 125

Auteur: PZ



De broers van Jozef zijn jaloers

Inleiding

Stel je voor, je broertje of zusje krijgt zomaar een cadeautje. En nog een kus van je mama erbij. Dan wil jij vast ook wel iets leuks krijgen, toch? Maar als je niks krijgt, hoe voelt dat? Ga je dan mopperen? Ga je in een hoekje zitten mokken? Word je boos? Op wie en waarom? Ben je jaloers? Is dat wel goed? Het verhaal van vandaag gaat over boosheid en jaloers zijn, luister maar...

Bijbelverhaal

Vader Jakob houdt veel van zijn zonen. Van Jozef houdt hij het allermeest. Daarom laat hij een prachtige jas voor hem maken. De jas heeft allerlei mooie kleuren. De broers van Jozef vinden dat niet leuk. Zij willen ook wel zo'n mooie mantel. Maar nee, Jozef krijgt altijd alles. Op een dag zegt Jozef: 'Moet je nu eens horen wat ik heb gedroomd. We waren op het land schoven aan het binden. Mijn schoof bleef rechtop staan. Jullie schoven gingen eromheen staan en bogen voor mijn schoof.' 'Wil je soms koning zijn, wil je de baas over ons zijn. Nou dat gaat echt niet gebeuren!', zeggen de broers. Ze vinden Jozef steeds minder leuk. Zeker als hij de volgende dag nóg een droom vertelt. Daarin buigen de maan, de zon en elf sterren voor hem. Daar wordt vader Jakob zelfs een beetje boos over. 'Moeten je moeder, je broers en ik voor jou buigen? Ik wil er niks meer over horen!' De broers vinden Jozef nu helemaal niet leuk meer. Ze vinden hem een vreselijk nare broer. Ze willen niks meer met hem te maken hebben.

Op een dag moet Jozef van zijn vader naar zijn broers toe. Hij moet kijken hoe het met ze gaat. Zij passen op de schapen en zorgen dat ze genoeg gras te eten hebben. Jozef trekt zijn prachtige jas aan en gaat op pad. Door die gekleurde jas zien de broers hem al van ver aankomen. Oooh, daar heb je hem weer in die mooie mantel. Waarom krijgt hij alleen maar zoiets moois van vader Jakob. 'Weet je', zegt er één, 'we gaan Jozef doodmaken. Dan zeggen we tegen vader Jakob dat hij door een wild dier is opgegeten!' Maar dat vindt de oudste broer Ruben geen goed plan. Weet je wat ze wel doen. Ze pakken Jozef zijn mantel af. Daarna gooien ze hem in een droge put. Ziezo, nu kunnen ze met elkaar bedenken wat ze gaan doen met hem. Ruben gaat nog even bij de kudde kijken. De andere broers zien een aantal mannen met veel kamelen aankomen. Ineens hebben ze een goed plan. Ze gaan Jozef verkopen aan de mannen met de kamelen. Die zijn onderweg naar Egypte. Daar gaan ze naar de markt om spullen te verkopen. Oh, wat een naar plan van de broers. Daar gaat Jozef, ver weg naar Egypte.

Als Ruben terugkomt schrikt hij heel erg en roept: 'Wat moet ik nu tegen onze vader zeggen'. 'Dat hij is opgegeten door een wild dier', zeggen de anderen, 'Kijk we, hebben zijn mantel verscheurd. We hebben er bloed op gesmeerd. Zo lijkt het net echt.' Ruben denkt dat hun vader verschrikkelijk verdrietig zal zijn. Als ze dat thuis vertellen moet Jakob inderdaad erg huilen. Gelukkig heeft God een plan met Jozef en zijn familie. Dat hoor je een andere keer.

Auteur: TD



Jozef moet verdwijnen

'Het is ook echt niet eerlijk, waarom hij wel en wij niet? Kunnen wij er wat aan doen dat Rachel niet onze moeder is? Ik vind echt dat pa dit niet kan maken. Jozef mag altijd veel meer dan wij. Als wij eens iets vertellen aan tafel dan moeten we onze mond houden. Maar als Jozef weer vertelt wat hij heeft gedroomd, dan moeten we er allemaal naar luisteren... Echt ik vind dat het niet kan.'

Wie weet heb je wel eens van het volgende liedje gehoord:

*Jozef zoekt zijn grote broers,
Alle tien zijn ze jaloers
Op zijn jas en op zijn dromen
Als ze Jozef aan zien komen,
wordt zijn mantel afgerukt,
diep zit Jozef in de put.*

Jakob gaat met zijn vier vrouwen, kinderen, knechten en dieren in Kanaän wonen. Het land waar ook zijn vader Isaak gewoond had. Jozef, de zoon van Rachel was ondertussen 17 jaar oud. Jozef was de oudste zoon van de lievelingsvrouw van Jakob. De schoonvader van Jakob had Jakob bedrogen bij zijn huwelijk, Jakob dacht dat hij met Rachel zou trouwen, maar trouwde Lea. Kort daarna trouwde hij alsnog met Rachel, de vrouw van wie hij echt hield. God gaf Jakob en Rachel geen kinderen, terwijl Lea wel kinderen kreeg. Rachel bedacht toen dat het goed zou zijn als Jakob met haar slavin een kind zou krijgen. Dit gebeurt, maar ook Lea geeft dan haar slavin aan Jakob. Zo heeft Jakob vier vrouwen. Uiteindelijk geeft God ook een kind van Jakob en Rachel samen, dit is Jozef.

Jozef past samen met zijn broers op de schapen en de geiten. Alles wat Jozef hoort van en over zijn broers vertelt hij meteen door aan zijn vader. Jakob was al oud toen Jozef geboren werd en hij hield van Jozef meer dan van al zijn andere zonen. Hij had voor Jozef een speciale jas gekocht, een prachtig bovenkleed in allerlei kleuren. Iedereen had een jas, maar die van Jozef was echt heel bijzonder. De broers wisten heel goed dat hun vader meer van Jozef hield dan van hen. Ze konden Jozef niet uitstaan en waren ook niet aardig tegen hem. Jozef droomde ook bijzondere dromen. Hij vertelde die aan zijn broers, waardoor ze een nog grotere hekel aan hem kregen. Jozef droomde bijvoorbeeld dat ze allemaal op het land waren. Ze waren schoven van het koren aan het maken. De schoof van Jozef ging rechtop staan, de schoven van de broers kwamen eromheen staan en bogen voor de schoof van Jozef. 'Ja hoor', zeiden de broers, 'wil je soms koning over ons worden? Denk je echt dat wij voor jou gaan buigen?' Doordat Jozef het zo vaak over zijn dromen had gingen de broers hem steeds meer haten. Op een dag had hij weer een droom. Deze keer bogen de zon, de maan en elf sterren voor hem neer. Toen hij deze droom aan zijn vader en broers vertelde, vond zelfs vader Jakob het te ver gaan, hij wees Jozef terecht. Wat is dit voor

een droom! Moeten ik, je moeder en je broers ons soms voor je komen neerbuigen? De broers konden Jozef wel vermoorden, maar zijn vader bleef nadenken over wat er gebeurd was.

De broers zijn op een keer met de schapen en de geiten naar Sichem gegaan om de beesten daar te laten grazen. Jakob geeft Jozef de opdracht om bij zijn broers te gaan kijken hoe ze het maken en hoe het met het vee gaat. Jozef moet daarna weer naar huis komen om zijn vader te vertellen hoe alles en iedereen er aan toe is. Het blijkt dat de broers niet meer in Sichem zijn, maar naar Dotan zijn doorgereisd. Jozef gaat ook naar Dotan. De broers zien hem al van verre aankomen. Niemand anders dan Jozef heeft zo'n opvallende, gekleurde jas. Voordat Jozef bij zijn broers is, hebben zij al een plan gemaakt om hem te doden. 'Kijk daar eens', zeggen ze tegen elkaar, 'daar komt die meesterdromer aan. Dit is onze kans, laten we hem vermoorden en hem ergens in een put gooien. We zeggen gewoon dat hij door een roofdier is verslonden. Dan zullen we eens zien wat er van zijn dromen uitkomt.'

Ruben, de oudste zoon, hoort dit en hij wil proberen Jozef te redden. 'Nee', zegt hij, 'laten we hem niet doden. Er mag geen bloed vloeien. Laten we hem in de put hier gooien, maar laten we hem niet doden.' Hij wilde Jozef zo uit de handen van zijn broers redden en hem naar hun vader laten teruggaan als hij de kans krijgt. Zodra Jozef bij zijn broers aankomt, trekken ze hem zijn jas uit en gooien hem in de lege put. Er staat geen water meer in. De broers gaan daarna eten.

Dat zal voor Jozef vreselijk geweest zijn. Oke, hij had geen goede band met zijn broers, maar wat er nu gebeurde had hij vast niet verwacht. Zijn jas wordt uitgetrokken, hij wordt in de put gegooid en de broers gaan door met leven alsof er niets gebeurd is. Stel je eens voor dat jij in die put zou zitten.

Opeens zien de broers dat er een karavaan aankomt. Het zijn Ismaëlieten die op weg zijn naar Egypte. De kamelen die ze bij zich hebben zijn beladen met gom, balsem en hars. Juda, een van de broers zegt: 'wat hebben we er aan om onze broer te vermoorden? We moeten dan ook onze sporen weer uitwissen. Laten we hem aan deze mannen verkopen, in plaats van hem om te brengen.' De anderen vinden dit een goed idee. Als de karavaan dichterbij komt, trekken ze Jozef uit de put en verkopen ze hem voor twintig sjekel aan de Ismaëlieten.

Ruben is er op dat moment niet bij, want als hij later bij de put komt en ontdekt dat Jozef daar niet meer in zit, is hij verdrietig en in paniek. Hij scheurt zijn kleren en roept naar zijn broers: 'de jongen is weg, wat nu, wat moet ik nu?' Hij is, als oudste zoon, verantwoordelijk voor wat er is gebeurd.



lees verder op de volgende bladzijde

Ze bedenken met elkaar een plan. Ze slachten een bokje, pakken de jas van Jozef en dompelen de jas in het bloed van het dier. Daarna laten ze de jas naar hun vader Jakob brengen. Ze doen er de volgende boodschap bij: Kijk eens wat we gevonden hebben, is dit niet het kleed van uw zoon?

Ze waren zo jaloers op hun broertje, hij was het lievelingetje, hij droomde van die rare dingen, ze konden er niet meer tegen. Maar nu zijn ze van hem af. Ze kunnen natuurlijk niet blij naar huis gaan en moeten dus wel iets verzinnen om aan hun vader te laten weten dat Jozef niet meer leeft. Jaloersheid drijft hen tot erge dingen, bijna tot moord, maar nu tot het verkopen van hun broertje en het liegen tegen hun vader en de anderen thuis.

Jakob herkent de jas en roept uit: 'Het kleed van mijn zoon! Hij moet verslonden zijn door een roofdier, hij is verscheurd, Jozef is verscheurd. Jakob scheurt zijn kleren, doet een rouwkleed aan en rouwt dagenlang om zijn zoon.

Al zijn zonen en dochters doen hun best om Jakob te troosten, maar hij wil niet getroost worden. Ik zal rouwen totdat ik naar mijn zoon in het dodenrijk afdaal.' Dus totdat hij zelf zou sterven.

De Ismaëlieten brengen Jozef naar Egypte en verkopen hem aan Potifar, een commandant van de lijfwacht van de farao.

Afsluiting

Waarschijnlijk ken je de geschiedenis van Jozef wel, we gaan er volgende week meer over horen.

Wat zal er met hem gebeuren? Hadden de dromen dan geen betekenis? Jozefs leven lijkt een lange weg omhoog te zijn. Een door zijn vader verwend jongen wordt door zijn broers in de put gegooid en even later als slaaf verkocht... toch zullen we door deze geschiedenis heen leren, dat het God bij Jozef is. Er gebeurt niets zomaar, God heeft een plan met het leven van Jozef, door alles heen gaan er grote dingen gebeuren.

Auteur: CdG

Geef niet toe aan jaloersheid



Jaloers

Lea was Jakob als vrouw opgedrongen. Hij had zeven jaar gewerkt voor Rachel op wie hij smoorverliefd was. Wat een prachtige vrouw was ze, al die jaren zwoegen meer dan waard. Maar vader Laban had hem bedrogen en Lea onder de bruidssluier verstopt. Dat was schrikken! Gelukkig mocht hij ook met Rachel trouwen. Lea baarde veel kinderen, Rachel bleef lang kinderloos. Maar uiteindelijk schonk zij Jakob ook twee zonen: Jozef en Benjamin.

Het is niet goed, maar deze geschiedenis heeft wel zijn sporen nagelaten. Lea kwam altijd wat op de tweede plaats, haar kinderen en de kinderen van de slavinnen Bilha en Zilpa ook. Boven deze tien stonden Benjamin en vooral de oudste zoon van lievelingsvrouw Rachel, Jozef. Jozef is in dit hoofdstuk in de Bijbel zeventien jaar oud. En hij is gewend geraakt aan zijn positie in het gezin. Hij wordt verwend met die veelkleurige mantel en gaat zich in de ogen van zijn broers ook als een verwend jochie gedragen. Voor een deel komt dat omdat ze jaloers zijn en de in alles een bewijs zien van hun gedachten. Maar eerlijk is eerlijk, Jozef daagt hen hier ook toe uit door zijn woorden en zijn gedrag. Hij bespioneert hen en brieft hun gedrag over aan vader Jakob.

Daarbij komen nog de dromen over broers die voor hem, de grote Jozef, buigen en knielen. Ze haten hem. Wat hebben ze al vaak gedacht hem eens flink aan te pakken in zijn mooie jas is. Dat Jozef verwend wordt, het zijn zo, maar zij missen Jakobs liefde en Jozef lijkt dat bij het vertellen van zijn dromen volkomen normaal te vinden. Het is nu echt genoeg geweest. Het beste is die mafketel uit de weg te ruimen, maar ja dat doe je niet als zijn vader in buurt is. Ze moesten wachten op een kans.

Hoe voelt het als je jaloers bent? Je gaat vergelijken. De schaduwkanten in het leven van de ander schuif je terzijde en het geluk van de ander vergroot je uit. En je ziet daarin een bewijs dat jouw geluk kleiner is en jouw tegenslagen groter zijn dan bij die ander. Of je reageert heel basaal: wat die ander heeft of bereikt, moet ik ook hebben of bereiken. Anders is het oneerlijk voor mij. Ik heb daar ook recht op.

Zo redeneren de broers van Jozef. Ze zijn wel zo handig Jozef ongemerkt te willen wegwerken. Ze doden hem niet zelf, maar gooien hem in een put zonder eten en drinken. Het effect is hetzelfde en zij komen met 'schone handen' van Jozef af. En voor vader Jakob bedenken ze wel een goed verhaal: iets met een wild dier. Klinkt heel aanneemelijk als ze zijn jas met bloed bewerken.

Jaloezie leidt tot 'kidnapping en mishandeling de dood ten gevolge hebbend' en leugens om hun misdaad te verhullen. Zo'n vaart zal het bij jouw jaloersheid niet komen. Maar het is wel lastig de ander onbevooroordeeld te benaderen en hem als een vriend of gewaardeerd medemens te behandelen. Want de jaloersheid kleurt jouw blik en jouw gedrag en misschien ook wel dat van die ander op wie je jaloers bent. Want die is ook niet blind!

Gods plan en wat wij zien

Wij weten dat wat hier gebeurt past in het plan van God. Dat geldt voor de jaloersheid van de broers. Die is natuurlijk niet goed. De gevolgen daarvan worden na jaren ten goede gekeerd. Daarop komen we over een aantal weken terug, als Jozef inmiddels een topfiguur in Egypte is geworden, tweede man achter de farao.

Maar dat geldt ook voor het gedrag van Jozef. Zo'n goed mens was Jozef niet, een opschepper en een verrader. Was hij nu de geschikte persoon voor God? Ja, de HEER had grote plannen met zijn volk, en daar wilde Hij Jozef voor gebruiken. Zijn levensgeschiedenis is triest, vol van toevalligheden, als je het menselijk bekijkt. Maar achteraf blijkt God Jozef zo geschikt te maken voor zijn taak. Dat God dat doet kunnen wij alleen achteraf zien.

Jaloersheid bestrijden

Misschien weet je uit eigen ervaring wat jaloezie met je doet. Het is moeilijk om nog prettig met iemand om te gaan. Zeker als die ander niet begrijpt hoe pijnlijk zijn opschepperij en het pronken met bezit of talent voor jou is. Hoe kom je uit deze problemen? Ik zou zeggen: begin bij jezelf. Wees tevreden met wat je hebt en kunt. Nee, je mag best proberen te bereiken wat die ander heeft of is, maar alleen door zelf op te klimmen, niet door een ander omlaag te halen. En als je het aandurft, praat eens met die ander. Misschien is hij of zij anders dan je denkt. Misschien kun je samen blij zijn over wat de ander heeft of kan.

Later

Aan het einde van alle gebeurtenissen is Jozef veranderd. Zijn broers ook. Ze zijn een stuk sympathieker geworden. Jozef vertoont later trekken van de Messias die eens zal komen: zijn liefde overwint de gevoelens van wraak. 'Als ik de liefde niet had', schrijft Paulus aan de Korintiërs, 'dan zou ik niets zijn. De liefde is niet jaloers, niet grof en niet zelfzuchtig'. Jozefs liefde was en bleef gebrekkig. Jezus had ons volmaakt lief. Hij dankte zijn Vader steeds weer voor het goede en verdroeg het lijden. Hij gunde ons meer dan wij verdienden, Hij zette zijn leven in om ons te dienen. Als in jouw leven Gods liefde doordringt, zal alle zonde en duisternis verdwijnen. Ook de jaloezie en de hebzucht. God de Vader houdt oneindig veel van al zijn kinderen. Alleen het beste is goed genoeg voor hen. En dat geldt ook voor jou.

Verwerkingssuggestie

- Ga eens bij jezelf na op wie en waarom je jaloers bent. Wat doet dat met je? Durf je het aan anderen vertellen?
- Hoe ga jij met opscheppers om? Waarom doe je dat zo?
- Welke Bijbelse geschiedenis of uitspraak van een Bijbelse persoon helpt jou om over jaloersheid of afgunst heen te stappen?
- Als jij droomt, onthoud je die dromen wel eens? Wat droom jij dan, durf/kan je dat met anderen delen? Waarom wel of niet?

Auteur: RvO